

Het adres van Mr. N.F. van Nooten te Utrecht ; De Liberale Unie en de grondwet ; Het kiesrecht en belastingplicht ; Het kiesrecht en de huurwaarde

<https://hdl.handle.net/1874/235010>

mm 11684

BR.qu.I.32A

INHOUD.

1. Het Adres van Mr. N. F. VAN NOOTEN te Utrecht.
 2. De Liberale Unie en de Grondwet.
 3. Het Kiesrecht en Belastingplicht.
 4. Het Kiesrecht en de Huurwaarde.
-

In het laatst van Februari dezes jaars werd door Mr. N. F. VAN NOOTEN te Utrecht, het volgende adres aan zijne geestverwanten ter teekening aangeboden. Terstond vond zijn roepstem gehoor bij talrijke medeburgers, die in de stad Utrecht bekend staan als invloedrijke leden der Liberale Partij. Vooral onder de leden der Utrechtsche Kiezersvereniging werd instemming gezocht en gevonden.

Aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

De ondergeteekenden, allen inwoners van Utrecht en voorstanders van vrijgeveige toepassing der grondwettelijke voorschriften, geven aan Uwe Hooge Vergadering eerbiedig te kennen:

dat, naar hun inzien, eene doelmatige en geleidelijke ontwikkeling der Nederlandsche Staatsinstellingen wijziging van het aan Uwe Vergadering bij Koninklijke boodschap van 20 September 1892, onder letter *a*, aangeboden wetsontwerp tot regeling van de kiesbevoegdheid voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal en de Provinciale Staten wenschelijk en noodzakelijk maakt;

dat toch de voorschriften van dit Ontwerp, in plaats van ernstig te voldoen aan den eisch der Grondwet, volgens welken geschiktheid en maatschappelijke welstand den kiezer moeten kenmerken, de kiesbevoegdheid afhankelijk willen stellen ten eerste van de kennis van lezen en schrijven, te blijken uit de daartoe eigenhandig geschrevene aanvraag tot plaatsing op de lijst der kiezers, en ten tweede van het voorzien in eigen onderhoud en dat van het huisgezin, terwijl daarenboven ondersteld wordt, dat in eigen onderhoud en dat van het huisgezin wordt voorzien door hem, die zelf of wiens vrouw of inwonende kinderen gedurende het laatst verloopene burgerlijk jaar geen onderstand heeft of hebben genoten van eene instelling van weldadigheid of van een gemeentebestuur;

dat deze voorschriften dus aan de tot hertoe van kiesrecht

verstoken volksmassa de macht willen schenken om, zonder in het maatschappelijk leven voor deze moeielijke taak voldoende leering te hebben ontvangen, op de verkiezing van leden der volksvertegenwoordiging in Staat en Gewest een zóó overwegenden invloed uit te oefenen, dat op den duur geen Regeering tegen de eischen dier massa bestand zal zijn;

dat bovendien dit wetsontwerp door de kuiperijen, welke het te voorschijn roept bij de samenstelling der kiezerslijst, door den invloed, welchen het geeft aan bedriegelijke leuzen der volksleiders, en ook door de noodzakelijkheid, welke het aan de staatspartijen, op verbeurte van invloed, oplegt om de volksmassa te vleien, het staatkundig leven met bederf bedreigt;

dat de ondergeteekenden, die de beginselen der liberale partij zijn toegedaan, uitbreiding van de kiesbevoegdheid wenschelijk achtende, nimmer zoodanige bedoeld hebben als thans is voorgesteld en door de radicale en socialistische partijen wordt toegejuicht;

dat, naar de overtuiging der ondergeteekenden, mits men het onbereikbare ideaal eener *volmaakte* regeling late varen, bij een ernstigen goeden wil aan den eisch der Grondwet zal kunnen worden voldaan, door de kiesbevoegdheid afhankelijk te stellen hetzij van een te bepalen bedrag der huurwaarde van het bewoonde huis in verband met stabiliteit van woonplaats, hetzij van eenigen belastingplicht;

Op welke gronden de ondergeteekenden zich keeren tot Uwe Hooge Vergadering, met eerbiedig verzoek, dat het Haar behage voormeld wetsontwerp niet aan te nemen, dan nadat het in voorschreven, of anderen daarmee overeenstemmenden zin zal zijn gewijzigd.

't welk doende etc.

UTRECHT, Februari 1893

Hier volgen tal van namen van leden van den Gemeenteraad, Hoogleraren, leden der Rechterlijke macht, particulieren, kooplieden, werkbazen, neringdoenden, enz. enz. Binnen korten tijd werden 938 handteekeningen verkregen.

I.

De Liberale Unie en de Grondwet.

Ten opzichte van de keuze der kenmerken, verheugt zich de Liberale partij in een groote mate van vrijheid.

In het program, hetwelk de Liberale Unie in den verkiezingsstrijd van 1891 uitvaardigde, komt geen enkel woord voor, dat de keuze van „lezen en schrijven” thans noodzakelijk maakt: „De kiesbevoegdheid voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal worde door onbekrompen toepassing van het voorschrift der grondwet uitgebreid tot den kring der werklieden, die reeds te lang daarvan verstoken bleef. De wetgever ga aanstonds zoover, als een eerlijke uitlegging der grondwet hem veroorlooft. Persoonlijke en geheime invulling van het stemrecht in het lokaal der stemming worde voorgeschreven.”

Ziedaar al, wat in het program der Liberale Unie over kiesrecht staat.

In het *ontwerp* van het program stond echter meer. Dáár stond, dat het kiesrecht zou moeten worden verleend naar het kenmerk van lezen en schrijven. Doch de tegenstand, die in den boezem der Unie tegen deze regeling zich terstond openbaarde, deed de algemeene vergadering van 11 April 1891, in welke het program werd vastgesteld, besluiten dat kenmerk *weg te laten*.

Deze geschiedenis van hetgeen in 1891 is gebeurd, mag nog wel eens in herinnering gebracht. Want er blijkt uit, dat zij, die behooren tot de Liberale Partij en die zich niet kunnen vereenigen met de kenmerken, welke de minister Tak thans voorstelt, volkomen consequent zijn. Het kenmerk van „lezen en schrijven” is metterdaad de poging om te verwezenlijken, wat de leiders, de openbare of verborgen leiders, der Unie in 1891 wilden, doch wat zij moesten laten vallen, toen de toestemming van de leden der Unie noodig was voor de totstandkoming van het program, met hetwelk men

voor de kiezers ging optreden. Aan wat men toen liet vallen is thans niemand gebonden.

En men liet het ook niet weg, omdat het een onverschillige vraag gold, een kleinigheid, een kwestie van détail. Immers „de persoonlijke en geheime invulling van het stembiljet” — een detailvraag, welke men veel eerder nog aan den wetgever had kunnen overlaten, — dien eisch behield men wel degelijk.

Men verheugt zich dus in groote vrijheid.

Om het program der Liberale Unie getrouw te blijven, zijn drie dingen noodig. Men passe het voorschrift der grondwet *onbekrompen* toe. Welnu, bekrompenheid zij verre van ons. Ten tweede: men geve aan de grondwet eene *eerlijke* uitlegging. Wat naar onze meening hieronder verstaan moet worden, zal in het vervolg blijken. Ten derde: men geve het kiesrecht aan *den kring van werklieden, die reeds te lang daarvan verstoken bleef*. De vraag is natuurlijk, *welke* kring van werklieden reeds te lang daarvan verstoken bleef? Men spore dien kring op. Tusschen „werklieden” en „werklieden” bestaat in ons maatschappelijk leven en verkeer een hemelsbreed verschil. Daar ieder, die geen kapitaal bezit, moet werken voor zijn brood, is „werklieden-kiesrecht”, zonder nadere bepaling, feitelijk een allemans-kiesrecht, en dit is door de liberale Unie niet beoogd. Er heerschte in den lande in 1891 de meening, dat eene bepaalde soort van werklieden het kiesrecht behoorde te verkrijgen. Men duidde die soort gewoonlijk aan met den term *gezeten werkmán*. Een vaag begrip, zonder twijfel. Doch het is zaak van politieke eerlijkheid om, zonder misbruik te maken van de weinige scherphheid der lijnen en zonder daarom alle grenzen te willen uitwischen, dit beeld naar de bedoeling van hen, die het zich voor den geest stelden, scherper thans te tekenen. Het is bovendien zaak van dezelfde eerlijkheid om zoodanige kenmerken te stellen in de kieswet, dat dit beeld tot zijn recht komt.

Er is geen enkele reden, waarom de liberale partij niet

meer zou kunnen onderschrijven, wat de staats-commissie ter grondwetsherziening in 1884 schreef: „Voor het oogenblik eischt het staatsbelang invoering van het algemeen stemrecht uit te sluiten. Kiesbevoegdheid is niet een recht, dat den staatsburger als zoodanig toekomt, maar een recht, dat slechts in zooverre kan worden toegekend, als die toekenning bevorderlijk is tot het samenstellen van een vertegenwoordiging, welke de meest mogelijke waarborgen oplevert voor een onpartijdige behandeling van alle openbare belangen. Bij de tegenwoordige samenstelling der maatschappij zou door toekenning van kiesrecht aan die ingezetenen, welke, in ontwikkeling bij anderen achterstaande, in getal verreweg de sterksten zijn, zulk eene vertegenwoordiging niet verkregen worden.”

In dezen geest is onze grondwet *ontworpen*; en in dezen geest is ook het artikel der grondwet, hetwelk voor het kiesrecht kenmerken vordert van geschiktheid en welstand, *tot stand gebracht*.

De pogingen van sommigen om wat te dier gelegenheid is voorgevallen, thans te schetsen als zóó buitengemeen onduidelijk, dat men thans de vrijheid heeft om alles te doen wat men wil, vloeien voort uit het verlangen om zich van elken band, dien de grondwet aanlegt, te ontslaan.

II.

Het kenmerk van Belastingplicht.

Waarom zou een gemeen overleg tusschen Regeering en Vertegenwoordiging niet leiden tot een belangrijke wijziging?

Het door de Regeering voorgestelde ontwerp verheft een paar zeer elementaire kundigheden — het schrijven zou men zelfs veeleer eene „handigheid” kunnen noemen, — tot kenmerken voor een gewichtig staatkundig recht. In een land, waar het lager onderwijs gemeengoed is der natie, is de kennis van lezen en schrijven het eigendom van nog vrij wat dieper lagen dan men bedoelt, wanneer men van

den „gezeten werkman” spreekt. Gedreven door de angstvallige zorg om niemand uit te sluiten, dien men wel eens voor een geschikt kiezer kon houden, heeft het ontwerp de deur van het stemlokaal geopend voor zóóvele daadwerkelijk ongeschikten, dat de invloed van hen, wien men in waarheid vertrouwen schenkt, verzwolgen dreigt te worden in de menigte van die anderen. Daardoor verijdelt de maatregel zijn eigen doel. Het is alsof men, om een schip goed te sturen, een aantal handen te werk stelt, maar uit vrees om kundige stuurlieden buiten te sluiten, zóóvele onkundige mede oproept, dat de kracht dezer laatsten die der kundige overweldigt.

Wij zullen binnen kort in Nederland een belastingstelsel hebben, dat door den wetgever geregeld is naar den Welstand.

Niets natuurlijker dan dat men het door de Grondwet voor kiesrecht geëischte „kenmerk van welstand” dan ook zoeker in den Belastingplicht.

Dat kenmerk heeft het voordeel, dat het ambtshalve vaststaat.

Het heeft ook een zedelijk voordeel. Wie zijn geld naar den Ontvanger brengt, — en dit is niet het geval bij accijnzen, doch wel bij de vermogens- en bedrijfsbelasting, het personeel en de grondbelasting, — hij draagt rechtstreeks een deel der staatslasten, en vervult een *plicht*. Hij kan dan ook en behoort ambtshalve op de kiezerslijst te worden gebracht.

Op die wijze zouden allen, die naar de tegenwoordige wetten of wetsontwerpen, een inkomen hebben van *f* 600 en hooger, of die onroerend goed in eigendom hebben, of wier woning in het personeel is aangeslagen, het kiesrecht bezitten. Om in de allerlaagste klasse, waar het belastingschuldig bedrag niet meer is dan *f* 1.—, te verhinderen dat er kunstmatige kiezersteelt plaats hebbe, door dat rijke personen in het jaar der verkiezingen dien gulden voor den kiezer betalen, kan men voor de zeer lage aanslagen vorderen, dat zij gedurende twee en drie achtereenvolgende jaren zijn voldaan.

Maar is dat dan niet de lang veroordeelde *census*?

Neen, dit is niet de lang veroordeelde census.

Deze was heel iets anders. Onder de vorige grondwet werd voor het kiesrecht een vrij hoog *bedrag* gevorderd (*f* 20—*f* 160), te betalen in de rijks-directe belastingen en verschillend naar de plaatselijke gesteldheid.

Welke moeielijkheden zijn hieruit voortgevloeid?

In de eerste plaats was de beoordeeling der „plaatselijke gesteldheid” niet mogelijk zonder verregaande willekeur. De verdeeling der Rijks in kiesdistricten eischte vervolgens zeer dikwijls samenvoeging van gemeenten van verschillende plaatselijke gesteldheid, alzoo met verschillenden census, zoodat b. v. in het kiesdistrict Utrecht de buitengemeenten tal van kiezers in het veld brachten, die, hadden zij te Utrecht gewoond, ver beneden den stedelijken census zouden gebleven zijn. Ten derde was de regeling der rijksbelastingen hoogst gebrekkig. Elke wijziging daarin moest — ook al wegens het hoog bedrag van den census — op het getal kiezers invloed oefenen, en deze samenkoppeling belemmerde hervorming.

Al deze grieven hebben door de tegenwoordige regeling van het kiesrecht reeds sedert 1887 veel van haar bodem verloren, en zij zullen dien geheel verliezen, wanneer ons rijksbelastingstelsel is herzien. Wanneer het kiesrecht niet afhankelijk is van het *bedrag*, maar hiervan óf men betaalt, — dan heeft men de gezonde kern overgehouden van het denkbeeld, dat in den ouden census diep verscholen lag en door allerlei bijvoegselen onkenbaar was gemaakt.

En is belastingplicht als kenmerk voor kiesrecht nu ook in de practijk proefhoudend?

In Zwitserland werd, naar wij uit goede bron weten, algemeen stemrecht ingevoerd. Maar spoedig is daar in vele kantons de vrijstelling van vermogens- en bedrijfsbelasting zoo uitgebreid, dat vele kiezers niets meer betalen. Tegelijk ontstond onder den drang der nietsbetalende kiezers een bedenkelijke neiging tot opdrijving der uitgaven. Waar zij de macht daartoe nog niet bezaten, hebben de kanton-

nale regeeringen een afzonderlijke belasting ingevoerd, van welker betaling het kiesrecht afhankelijk is. En wanneer nu de belastingen worden verhoogd, geldt in vele kantons het beginsel, dat deze hoofdelijke omslag mede wordt verzwaard. Zoo hebben de Zwitsersche democratieën zich moeten verweren tegen de gevaren, welke dreigden van hen, die er op uit waren enkel de lusten te genieten, en niet de lasten te dragen der gemeenschap. De regel geldt: „Wie zegt hoe 't wezen moet, betale van zijn goed.”

Ook in Engeland heet het, dat wie lasten oplegt, ook de lasten draagt.

En waarom zou nu wat zoo practisch is en menschkundig, wat ook blijkens de ondervinding elders zoo noodig is, — waarom zou nu zulk een denkbeeld in Nederland worden verwaarloosd?

Waarom moet men, zonder zich rekenschap te geven van de eigenlijke grieven tegen den ouden census der Grondwet van 1848, in het algemeen elk verband tusschen kiesrecht en belastingplicht verwerpen?

Eén ding is waar. Wanneer men de vrijstelling van de rijksbelasting, b. v. die van vermogen en bedrijfsinkomsten, uitbreidt, zou zulks medebrengen, dat vele personen het kiesrecht verliezen, althans hun recht afhankelijk zien gesteld van andere kenmerken, welker aanwezigheid te bewijzen hun minder gemakkelijk zou zijn. Maar is dit niet juist een voordeel? Is dit niet juist een uitnemend geneesmiddel tegen het misbruik, tot hetwelk een uitgebreid stelsel van rechtstreeksche belastingen licht verleidt, — het misbruik, dat staatkundige partijen, om de volksgunst te winnen en den steun der talrijke menigte te bekomen, maar al te spoedig beloven de vrijstelling uit te strekken ver boven de grenzen van het onmisbaar levensonderhoud? In Zwitserland is dat misbruik menigmaal het groote lokaas bij verkiezingen geweest. Deze diep onzedelijke praktijk, welke nederkomt op volksomkoopning op groote schaal, kan niet beter worden gekeerd dan door belastingplicht met kiesrecht te verbinden.

Wie zouden, bij deze verbinding, het kiesrecht deelachtig worden?

Zeër vele personen, die het nu niet bezitten. Tal van neringdoenden in steden en dorpen. Men ga maar voor zich zelve eens na wie al niet een inkomen heeft van *f* 600 en hooger. Ook reeds, om van andere beroepen niet te gewagen, de meesterknechts en de bekwame werklieden in de hoogere arbeidsvakken. Want een arbeidersinkomen van *f* 600 's jaars, d. i. van *f* 11.60 per week, is voor hen niet onbereikbaar. Zulk een inkomen wordt door bekwame en degelijke werklieden, die hun vak grondig verstaan, lang *niet zelden* verworven. Want zulke werklieden worden gewoonlijk belast met een toezicht over anderen of met het beste werk. Zij vervullen in de werkplaatsen dezelfde rol, als de onderofficieren in het leger. Zij zijn, bij uitnemendheid, hetgeen men onder de „gezeten werklieden” verstaat.

III

Het kenmerk der Huurwaarde.

Strikt genomen, zou men het kunnen laten bij de betaling van den aanslag in de vermogens- en bedrijfsbelasting. Immers, op welken grond steunt de vrijstelling van deze belastingen beneden een inkomen van *f* 600 's jaars? Op geen anderen dan dezen, dat beneden dit inkomen slechts wordt genoten het *onmisbaar levensonderhoud*. Welnu, wanneer de Staat zegt, dat personen van minder dan *f* 600 inkomen niet meer genieten dan dan wat tot instandhouding des levens onmisbaar is, dan bezitten die personen ook geen *welstand* in den echten zin des woords. Naar taal en zeden in Nederland kent men geen „welstand” toe aan hem, die slechts het onmisbare heeft.

Deze zeer eenvoudige oplossing van het vraagstuk omtrent den *welstand* is nieuw, want zij berust op wetten en wetsontwerpen, die er nog niet waren toen het tegenwoordige ministerie werd samengesteld. Dat destijds die oplossing niet

gevonden werd, spreekt wel van zelf. De gegevens voor de oplossing ontbraken in onze wetgeving. Maar nu zijn zij er wel. Waarom zou men van hen geen gebruik maken?

Wij zijn echter, naar het schijnt, nog zóóver van deze radicale oplossing verwijderd, dat het misschien nuttig is een antwoord te zoeken op de vraag, hoe bij hen, die geen belasting betalen, de woning een voor het kiesrecht bruikbaar kenmerk van welstand kan zijn?

Om deze vraag te beantwoorden brenge men zich de omschrijving te binnen, welke de tegenwoordige voorzitter der Tweede Kamer, mr. Gleichman in de zitting dier Kamer op 7 Juni 1887, van het begrip „gezeten werkman” gegeven heeft: „Hij is, naar mijn inzien, de in den regel één bedrijf of ambacht uitoefenende, in de behoefte van zich en zijn gezin voorziende, van de kennis van lezen en schrijven niet verstokene, en door dit een en ander te zamen een zekere mate van zelfstandigheid en onafhankelijkheid, — wie is volkomen zelfstandig en onafhankelijk? — bezittende werkman en burger, indien deze term beter bevalt. Voor zoover mijne kennis van de werklieden, die in deze omschrijving vallen, strekt, — en ik tel onder hen vele vrienden, — kan het kiesrecht hun veilig worden gegeven.”

Het zwaartepunt dezer omschrijving ligt niet in de details, ieder op zich zelf beschouwd, maar hierin, dat een aantal gegevens „te zamen zekere mate van zelfstandigheid en onafhankelijkheid” moeten verzekeren. Zij zijn dan volgens die omschrijving: het hebben van een gezin, de kennis van lezen en schrijven, vastheid van bedrijf, en dat alles zóó dat men ernstig kan spreken van maatschappelijke zelfstandigheid.

Nu zou er reeds veel te zeggen zijn voor de stelling, dat de personen, welke door Mr. Gleichman zijn bedoeld, over 't geheel genomen vallen onder de bedrijfsbelasting, laagste klasse. Maar wil men verder gaan, dan zou men, dunkt ons, op voldoende wijze dien kring van personen opnemen in het kiezerseorps, indien men vorderde de gedurende eenige jaren voortgezette bewoning van een huis van zekere huurwaarde als gezinshoofd of hoofdbewoner, een leeftijd van

30 jaar, en een schriftelijke persoonlijke aanvraag ten gemeentehuize.

Tegen de huurwaarde is aangevoerd, dat zij de beslissing over het kiesrecht in handen geeft der schatters. Is echter van deze klacht tot dus ver in de practijk veel vernomen? Er was anders tijd genoeg voor klagen; want sedert 1848 drijft een groot deel van het kiesrecht op de schatting van het Personeel! Neen, deze willekeur der schatters is vrij wat geringer, dan een bureau-ambtenaar, die nooit schattingen verricht, allicht zich voorstelt. Bij arbeiderswoningen hangt de schatting bijna geheel af van de materieele inrichting des huizes, welke gemakkelijk kan worden onderzocht. Met een weinig goeden wil kan men een stelsel van controle over de schattingen ontwerpen, waardoor willekeur voldoende wordt tegengegaan.

Voorts eische men, dat de hierbedoelde kiezer gezinshoofd of hoofdbewoner zij. In verreweg de meeste gevallen komt dit praktisch hierop neder, dat hij gehuwd zou moeten zijn. En dit is goed. Het huwelijk geeft banden, schept verplichtingen in de maatschappij en wekt het besef van verantwoordelijkheid.

Moet men bij de huurwaarde letten op de plaatselijke gesteldheid? Ons dunkt, neen. Bij arbeiderswoningen legt de waarde van den bouwgrond zeer weinig gewicht in de schaal in vergelijking van de kosten van den aanbouw. Bij de regeling van de vrijstelling van het onmisbaar levensonderhoud in de Vermogens- en Bedrijfsbelasting is evenmin op verschil in de plaatselijke gesteldheid der gemeenten in Nederland gelet. En dit terecht. Voor de levenseischen der lagere klassen is die plaatselijke gesteldheid, bij gezet onderzoek, een ontastbaar begrip, dat elken vasten bodem mist.

Hoe hoog dan het minimum der huurwaarde te stellen? Men zou het moeten stellen op het bedrag, hetwelk voor de arbeiderswoningen van de *beste* soort pleegt te worden betaald. Het kapitaal, noodig om dergelijke woning te scheppen, is in Nederland, naar wij meenen, ongeveer f 1300. Hieruit laat de normale huurprijs zich berekenen.

Is nu iemand in zulk een woning eenige jaren hoofdbewoner, en doet hij schriftelijk aanvraag ten gemeentehuize, dan zou men hem tot de kiezerslijst kunnen toelaten. Maar die zou dan ook slechts geldig mogen zijn voor één jaar, daar zijne omstandigheden zich kunnen wijzigen en daar men van iemand, die geen belasting betaalt, terecht een bijzonder bewijs van belangstelling in de openbare zaak vorderen kan. Tegen den gang van zijne medeburgers naar het kantoor der belastingen mag zijn gang naar het gemeentehuis wel overstaan.

Het schijnt ons, dat men langs dezen weg een blijvende regeling kan scheppen in volle overeenstemming met de grondwet. Belastingplicht, en onder zekere voorwaarden ook Huurwaarde kunnen den Welstand aanwijzen. Het kenmerk van Geschiktheid, hetwelk de hoogste staatswet eischt, vindt men dan in de leeftijdsbepaling. Wenscht men hieraan nog getuigsschriften van Hooger en Middelbaar Onderwijs toe te voegen, dit zou practisch een vrij onverschillige zaak zijn, daar de bezitters dier getuigsschriften bij hunne politieke meerderjarigheid al spoedig onder de vermogens- of bedrijfsbelasting vallen.

De hier aangewezen regeling heeft dit voor, dat zij eerlijk toepassing geeft aan hetgeen in 1891 de Liberale Partij heeft verlangd.

Deze Partij zij zich te zeer bewust van de deugdelijkheid harer beginselen en wete te goed wat zij wil, om thans eene regeling te aanvaarden, welke hare bedoelingen verre voorbijstreeft en welke daardoor het beoogde doel ten eenenmale en voor goed dreigt te missen.

Wij vertrouwen vast, dat een gemeen overleg tusschen de Regeering en de Volksvertegenwoordiging tot bereiking van dit doel zal plaats hebben.
